

Житомирський державний університет імені Івана Франка
Соціально-психологічний факультет
Кафедра соціальної та практичної психології

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЇ ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ

Збірник наукових праць викладачів та студентів

Випуск 1

Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І.Франка
2015

*Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол №5 від 11.12.2015р.)*

Рецензенти:

- С.М. Симоненко** – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри педагогічної та вікової психології Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського
- В.О. Климчук** – кандидат психологічних наук, професор кафедри психології Українського Католицького Університету
- Л.П.Бутузова** – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології Житомирського державного університету імені Івана Франка

П49 Прикладні аспекти психології особистісного зростання. Збірник наукових праць студентів та викладачів. Випуск 1. / За ред. Л.П. Журавльової, Н.Ф. Портницької, Ю.Ю. Дем'янчук. – Житомир, Вид-во ЖДУ імені Івана Франка. 2015. – 130 с.

У збірнику наукових праць «Прикладні аспекти психології особистісного зростання» представлені результати науково-дослідної діяльності викладачів кафедри та результати роботи студентських психологічних гуртків та проблемних груп.

Статті подано в авторській редакції.

ЧИННИКИ ТА МЕХАНІЗМИ ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ

1.	Гавриловська К. Психологічна складова нормативно-правової регуляції поведінки особистості.....	6
2.	Дем'янчук Ю. Використання методів арт-терапії у роботі практичного психолога.....	9
3.	Котлова Л. Психологічний аналіз учбових конфліктів.....	11
4.	Котлова Л., Саух Т. Теоретичний аналіз факторів задоволеності шлюбом подружжя.....	15
5.	Кириченко В. Психологія споживчої поведінки.....	17
6.	Кулаковський Т. Формування підприємницьких компетенцій як завдання практичної психології.....	24
7.	Литвинчук А. Місце емпатії в структурі екологічної самосвідомості особистості.....	29
8.	Мазяр О. Психологічний експеримент І.О. Сікорського.....	33
9.	Можаровська Т. Особливості розвитку екологічної свідомості у підлітковому віці.....	35
10.	Фальковська Л. Архетип справедливості в українських казках.....	37
11.	Шмиглюк О., Зарицька Б. Теоретичний аналіз проблеми самосвідомості у психологічній науці.....	40

ОСОБИСТІСНЕ ЗРОСТАННЯ: ВІКОВІ ТЕНДЕНЦІЇ

12.	Гавриловська К., Скрицька К. Чинники формування інтернет - залежності в юнацькому віці.....	43
13.	Гавриловська К., Шаховець Ю. Особливості емоційної сфери дітей з синдром Дауна.....	45
14.	Котлова Л., Бродовська А. Аналіз результатів дослідження прояву шкільної тривожності молодших школярів з різним рівнем навчальної успішності.....	47
15.	Котлова Л., Дідківська В. Зв'язок рівня комунікативності та інтернет – залежності в юнацькому віці.....	49
16.	Кирильчук І. Дослідження ціннісної сфери школярів при переході з молодших до середніх класів.....	51
17.	Кириченко В., Яцинюк Д. Психологічні особливості споживчої поведінки молоді.....	57
18.	Портницька Н., Войцехівська Ю. Гендерні особливості	

	стратегіальних тенденцій розвитку творчих здібностей у молодшому підлітковому віці.....	60
19.	Портницька Н., Долінчук І. Порівняльний аналіз ефективності опитувальників та психосемантичних методів у вивченні образу майбутнього подружнього партнера у юнацькому віці.....	64
20.	Портницька Н., Хомутовська О. Особливості прояву самостійності підлітків залежно від стилю материнського виховання.....	67
21.	Портницька Н., Чупріна С. Образ ідеальної дитини у свідомості батьків підлітків.....	69
22.	Савиченко О., Манілов Ю. Вікові особливості сприймання політичної реклами.....	71

ОСОБИСТІСНЕ ЗРОСТАННЯ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ РАКУРС

23.	Весельська А. Вплив особистісних характеристик на розуміння музичних творів.....	75
24.	Гавриловська К., Зверева І. Особливості мотиваційної сфери військовослужбовців.....	78
25.	Гавриловська К., Опанчук Т. Психосемантичні характеристики образу кохання у масовій свідомості.....	80
26.	Гавриловська К., Роїк І. Порівняльний аналіз емоційних станів молодих матерів із різним соціальним статусом.....	83
27.	Котлова Л., Драган С. Аналіз гендерних особливостей ставлення до грошей у студентському середовищі.....	86
28.	Котлова Л., Гарбовська І. Порівняльний аналіз ставлення чоловіків та жінок до поняття «конфлікт».....	88
29.	Котлова Л., Ковальчук В. Динаміка професійної мотивації студентів-психологів першого і п'ятого курсів.....	92
30.	Котлова Л., Ковтун В. Дослідження рівня комунікативної компетентності студентів-психологів 1 та 3 курсу	94
31.	Котлова Л., Осіпчук Л. Дослідження стилів поведінки в конфліктній ситуації в студентів з різним соціометричним статусом у групі.....	98
32.	Кириченко В., Божук І. Ефективність використання елементів еротики у рекламі.....	100
33.	Мазяр О., Міліневська Е. Суперечності між декларованими цінностями та реальною поведінкою студентів гуманітарних спеціальностей.....	102

34.	Савиченко О., Дубова С. Розвиток мотивації досягнення студентів в умовах неформальної освіти.....	106
35.	Тичина І., Листопадська М. Професійний вибір в уявленнях сучасних старшокласників.....	108

ОСОБИСТІСНЕ ЗРОСТАННЯ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДІАГНОСТИКИ ТА СУПРОВОДУ

36.	Гречуха І. Ціннісна підтримка літературно обдарованих старшокласників: на прикладі роботи українських та польських літературних осередків.....	112
37.	Дем'янчук Ю., Шмиглюк О. Структура психологічного портрету дитини у роботі з проєктивними техніками.....	116
38.	Загурська І. Кризові моменти в розвитку самооцінки першокласників.....	118
39.	Кирильчук І., Черняєва В. Психометрична характеристика тесту визначення рівня навчально-пізнавальної активності студентів ВНЗ.....	122
40.	Тичина І., Байдюк А., Жигун Ю., Кухарчук В., Лобода О. Рефлексія досвіду тренінгової роботи з дітьми, що потребують корекції розумового розвитку.....	125

Ксенія Гавриловська

кандидат психологічних наук, доцент

Юлія Шаховець

студентка V курсу

ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ ДІТЕЙ З СИНДРОМ ДАУНА

Синдром Дауна – це найпоширеніша з усіх відомих на сьогоднішній день форма хромосомної патології. Діти з синдромом Дауна, – це особливі діти, яким дуже потрібні турбота, увага, любов, тепло і затишок. Особливість цих дітей зумовлює одна зайва пара хромосом, яка змінює сприймання світу, наповнює його сонцем і радісними емоціями і позбавляє злих намірів. Але проблемою є те, що діти з таким діагнозом відстають у розвитку порівняно зі своїми однолітками. Ця проблема, в першу чергу, лягає на плечі їх батьків, адже дитині з синдромом Дауна потрібно приділяти набагато більше уваги та часу, ніж звичайній дитині, потрібно більше навчати, більше займатися з дитиною, щоб вона не відставала у розвитку від своїх однолітків.

Емоційна сфера дітей з синдромом Дауна також є особливою. Недарма таких діток називають «діти сонця» або «діти без гену зла». Адже вони живуть інтенсивним емоційним життям. Багатство цих емоцій повністю залежить від того, якою мірою дбають про це батьки. Почуття дітей із синдромом Дауна формуються на основі спостережень. Якщо батьки дитини демонструють та викликають велику кількість емоцій, то дитина переймається їх настроєм й навчається переживати різні почуття і виражати їх. Навіть якщо рівень розвитку емоційної сфери дитини низький то, якщо постійно займатися з дитиною, у формі гри вивчати емоції, вона навчиться і почне розпізнавати різні прояви емоцій,- а це суттєво полегшить в майбутньому процес міжособистісного спілкування.

Дослідженням проблем людей із синдромом Дауна займалися такі науковці: Джон Ленгдон Даун (вперше охарактеризував цей синдром як окрему форму психічного розладу), Джером Лежен (виявив, що синдром Дауна виникає через наявність додаткової хромосоми), Медведева Т.П. (розвиток пізнавальної діяльності дітей з синдромом Дауна). [1]

Нами було проведено емпіричне дослідження емоційної сфери дітей дошкільного віку, хворих на синдром Дауна. Вибірка становила 5 дітей (троє хлопчиків та двоє дівчаток), хворих на синдром Дауна, віком від 6 до 8 років.

Дослідження проводилось в декілька етапів: 1) проведення дослідження за методикою «Емоційна ідентифікація» (О. Ізотової) з метою виявити особливості ідентифікації емоцій різних модальностей, індивідуальні особливості емоційного розвитку та можливості дітей в відтворенні основних емоційних станів та їх вербалізації. [2] ; 2) проведення дослідження за методикою «Кольоровий тест» (М.Люшера) з метою виявити особливості емоційного розвитку, наявність тривожності та агресивності; 3) використання корекційно-розвивальної програми тренінгу для розвитку емоційної сфери дітей з синдромом Дауна; 4) повторне проведення дослідження за методикою «Емоційна ідентифікація» (О. Ізотової) з метою виявити особливості ідентифікації емоцій різних модальностей, індивідуальні особливості емоційного розвитку та можливості дітей в відтворенні основних емоційних станів та їх вербалізації; 5) повторне проведення дослідження за методикою «Кольоровий тест» (М. Люшера) з метою виявити особливості емоційного розвитку, наявність тривожності та агресивності.

Було проаналізовано результати дослідження та порівняно результати до та після проведення тренінгу, спрямованого на розвиток емоційної сфери у дітей із синдромом Дауна.

Ми дослідили особливості ідентифікації емоцій різних модальностей у дітей дошкільного віку з синдромом Дауна. Було виявлено можливості дітей у відтворенні основних емоційних станів і їх вербалізації. На початку дослідження четверо дітей отримали 0 балів за методикою О. Ізотової. Це свідчить про низький рівень розвитку емоційної сфери. Лише одна дитина отримала 0.5 бала. Це свідчить про середній рівень розвитку емоційної сфери. Після проведення тренінгу видно значне покращення результатів – всі п'ятеро дітей отримали по 0.5 балів. Це свідчить про середній рівень розвитку емоційної сфери. Покращення результатів спостерігається у 4 з 5 досліджуваних. Якщо робота з дітьми буде продовжена, то вони можуть досягти високого рівня розвитку емоційної сфери.

За методикою «Кольоровий тест» (М. Люшера) у балах на початку та після дослідження, ми можемо сказати, що на початку - троє дітей отримали по 0.5 балів. В них спостерігається тривога, стрес невисокого ступеня. А двоє дітей отримали по 1 балу. В них відсутній особистісний конфлікт і негативні прояви емоційних станів. Після проведення тренінгу видно значні покращення результатів у чотирьох досліджуваних.

Таким чином, на емоційну сферу дітей з синдромом Дауна можна впливати за допомогою тренінгової роботи. Виявлення особливостей такого впливу і апробація тренінгових та інших

способів роботи з дітками з синдромом Дауна становить перспективи наших подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Медведева Т.П. Развитие познавательной деятельности детей с синдромом Дауна. Пособие для родителей. 2-е изд. М.: Монолит, 2010.
2. Изотова Е.И., Никифорова Е.В. «Эмоциональна сфера ребёнка: теория и практика» М, 2004

Людмила Котлова
кандидат психологічних наук, доцент
Аліна Бродовська
студентка IV курсу

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЯВУ ШКІЛЬНОЇ ТРИВОЖНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З РІЗНЕМ РІВНЕМ НАВЧАЛЬНОЇ УСПІШНОСТІ

Останнім часом, кількість дітей, у яких спостерігається наявність шкільної тривожності істотно збільшилося.

Оскільки саме навчання є провідною діяльністю у дітей молодшого шкільного віку, то перехід дитини до статусу школяра зазвичай може супроводжуватися тривожністю. Це пов'язано з тим, що відбувається зміна звичайного способу життя, нові незвичні навантаження, серйозна розумова праця. Дитині потрібно призвичаїтися до нового колективу, вимог вчителя до необхідності старанно і цілеспрямовано навчатися.

Отже, саме через те, що в цьому віці спостерігається підвищене некритичне сприймання думки і оцінки оточуючих; недостатньо розвинена емоційно-вольова сфера; високий рівень наслідування, може виникнути почуття тривожності.

Метою нашого дослідження було перевірити рівень шкільної тривожності у дітей із різним рівнем навчальної успішності.

Для перевірки висунутої гіпотези, нами було обрано такі методики дослідження: «Тест шкільної тривожності» (модифікований та адаптований Т.Б.Партико та Г.П.Кучерявою) [2] та проєктивну методику «Неіснуюча тварина» (М. З. Друкаревич) [1].

У дослідженні брало участь 28 учнів 4-класу ЗОШ №7 ім. В.В.Бражевського.

За «Тестом шкільної тривожності» були отримані наступні результати: з 28 опитаних високого та середнього рівня загальношкільної тривожності виявилось лише лише 14 % (4

Збірник наукових праць викладачів та студентів

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ПСИХОЛОГІЇ ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ

Випуск 1

Укладачі Журавльова Л.П., Портницька Н.Ф., Дем'янчук Ю.Ю.

Художнє оформлення обкладинки Кириченко В.В.